

Bijdrage van minister president Patrick Dewael
Waarnemer in de delegatie van het Comité der Regio's

Europese Conventie
28 oktober 2002

Agendapunt : debat over het rapport inzake de rol van nationale parlementen.

Als minister-president van Vlaanderen en als waarnemer in deze Conventie namens het Comité van de Regio's wil ik in dit debat opnieuw pleiten voor een grotere waardering van de regionale dimensie van de Europese Unie, zoals ook naar aanleiding van het rapport inzake subsidiariteit (zie mijn eerdere Conventiebijdrage nr. 152/02)

1. De rol van parlementen inzake toezicht op het optreden van hun regeringen

Ik ben ervan overtuigd dat de hoofdtaak van een parlement bestaat uit het controleren van de regering. Daarom is het noodzakelijk om pragmatische voorstellen uit te werken die verzekeren dat parlementen beter en tijdig geïnformeerd worden over en betrokken worden bij de Europese besluitvorming. Toch moeten we ook voor ogen houden dat de parlementen totnogtoe hun bestaande mogelijkheden voor onderlinge samenwerking en samenwerking met het Europees Parlement onvoldoende hebben benut. Bestaande procedures kunnen worden versterkt. Dit vraagt slechts praktische aanpassingen zonder bijkomende substantiële uitgaven, bureaucratie of Verdragswijzigingen. Hoe dan ook dienen de regeringen zich wel te engageren om de toezichhoudende rol van hun parlementen op het Europees beleid concreet mogelijk te maken. Het zou ook het Europese besluitvormingsproces begrijpelijker maken indien de wetgevende activiteiten van de Raad aan een grotere openbaarheid zouden onderworpen worden en indien de Commissie jaarlijks het wetgevend programma zou overmaken aan de parlementen. Bovenal kan en moet een nauwere associatie van parlementen bij het EU-beleid bereikt worden door een grotere bereidheid van de regeringen om hun strategisch denken over Europees beleid met hen te delen.

2. De rol van parlementen inzake de controle op de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel

Nochtans betreur ik ten eerste dat in het rapport van mevrouw Stuart over de nationale parlementen, regionale parlementen slechts éénmaal - in het kader van hun toezichhoudende functie op hun regering - vermeld worden en verder volkomen onterecht buiten beschouwing worden gelaten. Zo worden regionale parlementen, die nochtans belanghebbenden zijn, m.b.t. een eventueel mechanisme voor de controle van het subsidiariteitsbeginsel, totnogtoe geheel vergeten. Dit strookt niet met de realiteit van het Europese besluitvormingsproces en schat de rol van parlementen van regio's met wetgevende bevoegdheden verkeerd in.

Het staat buiten kijf dat veel Europese regelgeving een regionale dimensie heeft. In verscheidene lidstaten vervullen de regionale parlementen precies dezelfde rol als de nationale parlementen met betrekking tot een waaier van beleidsmateries waarover de Europese Unie onder meer zeggenschap heeft (bijvoorbeeld milieu, landbouw enz.). Zo zijn in België de regionale parlementen in hun eigen bevoegdheidssfeer autonoom verantwoordelijk voor de toepassing en implementatie van Europese regelgeving, voor ratificatie van verdragen, controle op hun regering en dit ook m.b.t. Europese zaken... In een lidstaat als België kan “nationaal parlement” alleen maar “regionaal parlement” betekenen wanneer de behandelde materie tot de bevoegdheid van de Belgische Gemeenschappen of Gewesten behoort. In België zijn er immers geen gedeelde bevoegdheden en bestaat er geen hiërarchie tussen de beleidsniveaus: voor hetzelfde beleidsthema zal altijd slechts één beleidsniveau – in casu één parlement – verantwoordelijk zijn, hetzij het federale hetzij het regionale.

Dáárom moeten regionale parlementen in de toekomstige Europese architectuur overeenkomstig hun bevoegdheden op gelijke voet kunnen staan met het nationale parlement.

3. De rol en de functie van netwerken of mechanismen waarbij parlementen op het Europese niveau betrokken zijn

Het negeren van de inbreng van regio's met wetgevende bevoegdheden - en in casu de regionale parlementen - in het Europese beleid wijst op een gebrek aan realiteitszin. Als de Conventie dit niet opneemt, holt ze achter de feiten aan. Ik pleit dan ook met volle overtuiging voor de versterking van de rol van regionale parlementen o.a. via lidmaatschap van de Conferentie van de Commissies voor de Communautaire en Europese aangelegenheden van de Parlementen van de EU (COSAC). Uiteraard moet de capaciteit van de COSAC wel verbeterd worden, zoniet blijven de doelstellingen ervan dode letter. Omdat veel Europese regelgeving in gefederaliseerde lidstaten eerder een regionale aangelegenheid is dan een federale, moet ook worden overwogen om het Protocol over de rol van de nationale parlementen, gehecht aan het Verdrag van Amsterdam, aan te passen door expliciete verwijzingen naar regionale parlementen op te nemen.

De regionale parlementen nemen alvast hun verantwoordelijkheid op in de Europese Unie. Ze blijven trouw aan hun Europese roeping en nemen zelf wél initiatieven om in Europa hun rechtmatige plaats te kunnen innemen. Zo sloten de parlementen van Schotland, Catalonië en Vlaanderen een formele overeenkomst voor nauwere samenwerking. Daarenboven zullen de Commissies "Europese Zaken" van deze parlementen half november een formele overeenkomst ondertekenen om een transeuropees parlementair netwerk onder regio's met wetgevende bevoegdheden uit te bouwen. Op dit eigenste moment wordt in de schoot van de Conferentie van Europese regionale wetgevende parlementen (CALRE) een resolutie aangenomen betreffende de vernieuwing van de Europese instellingen. Hierin komt de versterking van de rol van regionale parlementen aan bod. Deze resolutie zal worden overgemaakt aan de Conventie.

Ik roep de Conventie tenslotte op om bij de herzieningen inzake de positie van de nationale parlementen, expliciet aandacht te besteden aan de positie van de regionale parlementen. Dit is een legitieme vraag omdat deze parlementen overeenkomstig hun bevoegdheden onafhankelijk wetgeving uitvaardigen en internrechtelijk bevoegd zijn voor de implementatie van Europese regelgeving. Enkel wanneer dit gerespecteerd wordt, kan de Europese Unie recht doen aan de eigenheid van het nationale constitutionele bestel, zoniet schendt zij de grondslag zelf van het subsidiariteitsbeginsel.

Ik meen daarom dat het Europees grondwettelijk kader de lidstaten moet toelaten om hun regio's met wetgevende bevoegdheden met een verklaring aan te duiden. Op die manier kunnen deze regio's binnen de Europese structuren hun legitieme rol spelen. Wanneer de Europese teksten "nationale parlementen" vermelden, komt het op die manier aan elke lidstaat toe om volgens zijn constitutionele ordening te bepalen wat dit betekent.

Ik ga ervan uit dat de Conventie zich laat inspireren door de historische Europese waarden van democratie en vrijheid. Dan dient zij deze waarden op een toekomstgerichte wijze te vertalen via een partnerschap met alle democratisch gelegitimeerde overheden, waar ook de regio's met wetgevende bevoegdheden – in casu hun parlementen, toe behoren. Ook deze parlementen zijn immers democratisch verkozen en moeten in die hoedanigheid, ook over Europees beleid, verantwoording afleggen tegenover hun burgers. Ik meen dat we in dit toekomstdebat voor ogen moeten houden dat de Europese Unie een nieuw democratisch en doorzichtig elan moet krijgen. Deelname van regio's met wetgevende bevoegdheden aan de Europese besluitvorming laat de burgers op een meer rechtstreekse wijze deelnemen aan een democratisch Europa.